משניות מבוארות

מסכת שקלים פרק ג

אף על פי כן שֶׁשָּׁקַל פַּעַם יוֹתֵר, וּפִעַם פָּחוֹת, אֲבָל אֵין נִפְקָא מִינָה בֵּין אֶחָד לְשֵׁנִי, אֶלָּא יַד כֹּלָּן שָׁוָה, שֶׁלְּשׁוּקְלֵי דַרְכּוֹן כֻּלָּם שׁוּקְלֵי דַרְכּוֹן, וְלֹא שֶׁיְּהֵא שִׁיּוּרוֹ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, אֲבָל **חֲטֵאת, זֶה מְבִיא בְּשִׁתִּים, וְזֶה מְבִיא בְּשָׁלֹשׁ, וְלֹא מְבִיא בְּשֵׁלֶשׁ**, וְלֹכָךְ נִתְפְּסוּ בָּם שְׁאָר הַמִּנְעוֹת בְּקַדְשָׁן. וְעִזְרָה בָּא הִתְנָא לְפֵרוּשׁ בְּלֹ דִּינֵי מוֹתָר.

ה) מוֹתַר שְׁקָלִים, חֵלְיָן. מוֹתַר עֲשִׁירִית הָאֵפָה, מוֹתַר קִנֵּי זָבוּת, קִנֵּי יוֹלְדוֹת, וְחַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת, מוֹתְרֵיהֶן נָדָבָה. זֶה הַכְּלָל, כֹּל שֶׁהוּא בָּא לְשֵׁם חַטָּאת וּלְשֵׁם אַשְׁמָה, מוֹתָרָן נָדָבָה. מוֹתַר עוֹלָה, לְעוֹלָה. מוֹתַר מִנְחָה, לְמִנְחָה. מוֹתַר שְׁלָמִים, לִשְׁלָמִים. מוֹתַר פֶּסַח, לִשְׁלָמִים, לְנָזִירִים. מוֹתַר נָזִיר, לְנָדָבָה. מוֹתַר עֲנִיִּים, לְעֲנִיִּים. מוֹתַר עָנִי, לְאוֹתוֹ עָנִי. מוֹתַר שְׁבוּיִים, לַשְׁבוּיִים. מוֹתַר שְׁבוּי, לְאוֹתוֹ שְׁבוּי. מוֹתַר הַמִּדּוֹת, לַמִּדּוֹת. מוֹתַר הַמִּזְבֵּחַ, לְיוֹרְשָׁיו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, מוֹתַר הַמִּזְבֵּחַ, יְהֵא מִנְּחָן עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מוֹתַר הַמִּזְבֵּחַ בּוֹנִין לוֹ נָפֶשׁ עַל קִבְרוֹ:

פרק ג' א בשלשה בְּרָקִים בְּשָׁנָה, תּוֹרְמִין אֶת הַלִּשְׁכָּה, בְּפְרוֹס הַפֶּסַח, בְּפְרוֹס עֲצֶרֶת, בְּפְרוֹס הַחָג, וְהַן גְּרוּנוֹת

לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, דִּבְרֵי **רַבִּי עֲקִיבָא. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁעָרָה בְּאֵדֶר, וּבְאֶחָד בְּסִיוָן, וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁעָרָה בְּאָב. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, בְּאֶחָד בְּנִיסָן, בְּאֶחָד בְּסִיוָן, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁעָרָה בְּאֱלוּל. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁעָרָה בְּאֱלוּל, וְלֹא אָמְרוּ בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, וְאֵי אַפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב, לְפִיכָךְ הִקְדִּימוּהוּ לָעֶשְׂרִים וּשְׁעָרָה בְּאֱלוּל: ב** בְּשֶׁלֹּשׁ קְצוּת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ סְאִין תּוֹרְמִין אֶת הַלִּשְׁכָּה, וְכָתוּב בָּהֶן אל"ף בי"ת גימ"ל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, יְוָנִית כְּתוּב בָּהֶן אלפ"א בית"א גמל"א. אֵין הַתּוֹרֵם נִכְנָס לֹא בְּקַרְוֹד חִפּוּד, וְלֹא בְּמִנְעָל, וְלֹא בְּסַנְדָּל, וְלֹא בְּתִפְלִין, וְלֹא בְּקַמְיֵעַ, שֶׁמָּא יְעַנֵּי, וְיֹאמְרוּ מֵעוֹן הַלִּשְׁכָּה הֶעָנֵי, אוֹ שֶׁמָּא יַעֲשִׁיר, וְיֹאמְרוּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה הֶעֱשִׁיר. לְפִי שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁצָּרִיךְ לְצֵאת יְדֵי הַמָּקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לב) **וְהִיִּיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל,** וְאוֹמֵר (משלי ג) **וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:**

ג) שֵׁם בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל (הֶיָה)

בְּאֱלוּל. ב) בְּשֶׁלֹּשׁ קְצוּת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ סְאִין מְרַוַּחְקָן שְׁלֹשָׁה סְאִין, בְּתוֹרֵם אֶת הַלִּשְׁכָּה. מִפְּרִישׁוּת הַשְּׁקָלִים שֶׁנִּכְנְסוּ לַלִּשְׁכָּה מוּנָּחִין שָׁם וּמִכְנִיסִין לְקוּפָּה, **וְכָתוּב בָּהֶן** אל"ף בי"ת גימ"ל, לְיָדַע אֵיזוֹ תְּרוּמָה רִאשׁוֹנָה שֶׁקּוּנִים בָּהּ קָרְבָּנוֹת צִבּוּר בְּרִאשׁוֹנָה, שֶׁמְּצִנָּה בְּרִאשׁוֹן, וְאַחַר כָּךְ מִהַשְּׁנִיָּה, וְהַשְּׁלִישִׁית. **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, יְוָנִית כְּתוּב בָּהֶן,** אלפ"א **בית"א גמל"א.** שֶׁלֹּא יִטְעוּ. שֶׁהָיוּ רְגִילִין בִּיוָנִית, דִּכְתִיב (בראשית יט. ה) יָפֵת אֶלֹקִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, יְפִיפוּתוֹ שֶׁל יָפֶת יִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם. אֵין הַתּוֹרֵם נִכְנָס לְךָ לְשוֹן יְוָנִית (רע"ב). **אֵין הַתּוֹרֵם** אֶת הַלִּשְׁכָּה נִכְנָס לְתָרֹם, **לֹא בְּסַנְדָּל** וְלֹא בְּמִנְעָל, שֶׁלֹּא יְהֵא הַמְּעִיל שָׁלוּ מְקֻפָּלֶת, כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין לְמַלְבּוּשׁ שֶׁהוּא אָרוּךְ. שֶׁאֶפְשָׁר לְשָׁם שֶׁם מַעוֹת, **וְלֹא יִכָּנֵס בְּמִנְעָל, וְלֹא בְּסַנְדָּל. וְלֹא בְּתִפִּילִין, וְלֹא בְּקֻמְיֵעַ,** שֶׁאֶפְשָׁר לְפַתֵּחַ הַתְּפִירוֹת וְלָשוּם שָׁם מַעוֹת, **שֶׁמָּא יְעַנֵּי, וְיֹאמְרוּ מֵעוֹן הַלִּשְׁכָּה שֶׁלָּקָח לְעַצְמוֹ מִמּוֹן הֶעָנִי, אוֹ שֶׁמָּא יַעֲשִׁיר וְיֹאמְרוּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה הֶעֱשִׁיר. לְפִי שֶׁאָדָם לְצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁצָּרִיךְ לְצֵאת יְדֵי הַמָּקוֹם,** שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לב. כב) **וְנִהְיִיתֶם נְקִיִּם מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל,** וְאוֹמֵר (משלי ג. ד) **"וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאָדָם".** דְּמִקָּרָא קָמָא הֲוֵי אָמִינָא דְּדֶרֶךְ עֲצָה טוֹבָה אֲמָרָה לְבֵנֵי בָּנֶיךָ אוֹתוֹ, לְכָן מְבִיא "וּמְצָא" וְכוּ' שֶׁהוּא לְשׁוֹן צִוּוּי. **ג) שֵׁם בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל** שֶׁהָיָה הַנַּשִׂיא

מסכת שקלים פרק ד

הָיָה נִכְנָס וְשִׁקְלוֹ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וְזוֹרְקוֹ לְפִי הַתּוֹרֵם הָיָה מִתְכַּוֵּן שֶׁיִּפּוֹל בְּקֻפָּה. **וְהַתּוֹרֵם מִתְכַּוֵּן וְזוֹרְקוֹ לְקֻפָּה,** וְנִטְּלוּן כְּדֵי שֶׁיִּקְנוּ מֵהֶם קָרְבְּנוֹת צִבּוּר, וְלֹא יִהְיוּ לְשֵׁרְרֵי הַלִּשְׁכָּה. **אֵין הַתּוֹרֵם תּוֹרֵם עַד שֶׁיֹּאמַר לָהֶם, אֲתָרוּם?** שֶׁהַתּוֹרֵם נִכְנָס לְפָנִים מִן הַלִּשְׁכָּה, וְהַשּׁוֹמְרִין עוֹמְדִין בְּחוּץ וְהַתּוֹרֵם שׁוֹאֵל לְהִעָנְמְדִין בְּחוּץ אֲתָרוּם, **וְהֵן אוֹמְרִים לוֹ, תְּרוֹם,** אֲתָרוּם, **וְהֵם** אוֹמְרִים לוֹ **תְּרוֹם** אֲתָרוּם, **וְהֵם** אוֹמְרִים לוֹ **תְּרוֹם** וְכָךְ הוּא שׁוֹאֵל **שֹׁלֹשׁ פְּעָמִים,** וְהֵן עוֹנִין, וְכֵן מְצִינוּ בְּקִצִּירַת הָעֹמֶר, וּבְחַלִּיצָה, שֶׁאוֹמֵר גַּ' פְּעָמִים. **ד) תָּרַם אֶת הַתְּרוּמָה הָרִאשׁוֹנָה** בְּנִיסָן, שֶׁמֵּלֵּא בָּהּ הַלִּשְׁכָּה **קֹפָּה** הַמְּיֻחֶדֶת לָהּ, וְלֹא הָיָה מַחֲפֶה בְּעוֹר אוֹתָהּ שֶׁל עוֹר, הָיְנוּ עוֹר שׁוּלֵק, וְהַשְּׁקָלִים הַחֲדָשִׁים נוֹפְלִין עַל הָעוֹר, (כְּדַמְפָקַע שֶׁלֹּא יִתְרֹם תְּרוּמָה שְׁנִיָּה מִן הַתְּרוּם כְּבָר), תָּרַם תְּרוּמָה **שְׁנִיָּה** בְּפְרוֹס הָעֲצֶרֶת, מֵאֵלּוּ שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל **וּמְחַפֶּה הַנִּשְׁאָר בְּקַטְבְּלָאוֹת** וְתוֹרֵם **שְׁלִישִׁית** בְּפְרוֹס הַחָג, מֵאֵלּוּ שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינוֹת הַרְחוֹקוֹת, וְשוּב **לֹא הָיָה מְחַפֶּה** בְּעוֹר, שֶׁשּׁוּב לֹא תָּרַם, וְלָמָּה הָיָה מְחַפֶּה בְּעוֹר בָּרִאשׁוֹנָה וּבַשְּׁנִיָּה, **שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיִתְרֹם מִן הַנִּכְנָס תְּרוּמָה. תָּרַם אֶת הָרִאשׁוֹנָה** בְּפְרוֹס הַפֶּסַח **לְשֵׁם** שְׁקָלִים שֶׁבָּאוּ מֵאֶרֶץ **יִשְׂרָאֵל, וְשְׁנִיָּה** בְּפְרוֹס עֲצֶרֶת, **לְשֵׁם** הַמִּקְפָּן הַסְּמוּכִים **לָהּ** לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן עַמּוֹן וּמוֹאָב, **וְהַשְּׁלִישִׁית** בְּפְרוֹס הַחָג, **לְשֵׁם בָּבֶל וּלְשֵׁם מָדַי וּלְשֵׁם מְדִינוֹת הָרְחוֹקוֹת,** וּמִכָּל מָקוֹם בְּכָל פַּעַם שֶׁתְּתָרֵם הֲוֵי תּוֹרְמִין עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, עַל הַבָּבוּי, וְעַל הָעֲתִיד לָבוֹא, דְּקָרְבְּנוֹת צִבּוּר צָרִיךְ שֶׁיִּקְרֵב מִכָּל יִשְׂרָאֵל, (וְהָרַמְב"ם יש לו דֶּרֶךְ אַחֶרֶת בְּכָל פְּרוּשׁ מִשְׁנָה זֹאת).

פרק ד' א) הַתְּרוּמָה מִה שֶׁנִּתְנוּ

לְתוֹךְ הַקֻּפּוֹת **מִה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ. לוֹקְחִין בָּהּ תְּמִידִין** אֵחַת בַּבֹּקֶר, וְאֵחַת בָּעֶרֶב. **וּמוֹסִפִין** לְשֵׁם שַׁבָּת וְראֹשׁ חֹדֶשׁ וּמוֹעֵד **וּנְסָכִים** שֶׁל תְּמִידִין וּמוּסָפִין, **הָעֹמֶר וְשְׁנֵי הַלֶּחֶם** וְלֶחֶם הַפָּנִים שֶׁל כָּל שַׁבָּת, **וְכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר** לְרִבּוֹת הַקִּטְרֶת, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ **הַנְּסָכִים,** שֶׁמַּיִּא הַנְּסָכִים כְּמוֹ צִבּוּר, מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה הָיְתָה מְבִיאָה (רמב"ם). וְכֵן מוּבָא בְּמַסֶּכֶת כְּתוּבוֹת הַרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁשִּׁלּוּמוֹ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה, שֹׁכֵר שֶׁל **שׁוֹמְרֵי סְפִיחִין** תְּבוּאָה שֶׁגָּדַל מֵאֵלֶּיהָ **בְּשְׁבִיעִית** שֶׁנִּשְׁאַר בְּקַצִּיר שֶׁשּׁוֹמְרִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא יְקַוְּחוּהָ עֲנִיִּים, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לְהַקְרִיב מִמֶּנָּה עֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁבָּאִין רַק מִהַחִטָּה וּמֵהָאָרֶץ, הָיוּ הַשּׁוֹמְרִין **נוֹטְלִין שְׂכָרָן עָבוּר הַרוּצָה מִתְּנַדֵּב שׁוֹמֵר הַנִּכְנָס,** וְאַף עַל פִּי שֶׁעָלָן יְדֵי הַנָּקָב אוֹתָן, וְדִכְרֵי יוֹסֵי סֹבֵר קָרְבָּן יָחִיד מִשְׁתַּנֶּה לְשֵׁם צִבּוּר, **אַף אֲתָה אוֹמֵר, שֶׁאֵינוֹ בָּאִין אֶלָּא מִשֶּׁל צִבּוּר,** וְאִם שֶׁמָּרַם חִנָּם הַבְּיאֵם בָּהֶם, נִמְצָא שֶׁאֵין בָּאִין מִשֶּׁל צִבּוּר. (וּבְגְמָרָא בְּאֹרֶךְ מַצִּיעָא. אז) מְבִיא דַּיְשׁ מִשְׁנָה הַמְשֻׁנָּה. דְּסֵבֶר הַתְּנָא הַבָּטָה בְּהִסְפֵּק קוֹנָה). וּמִמֵּשֶׁם הַתְּנָא עוֹד דְּבָרִים שֶׁבָּאִין מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

ב) פְּרָה מְצֻנֶּדֶת לְטַהֵר הַטִּמְאִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ נִשְׁחֶטֶת בְּעֶזְרָה, דְּחִשְׁבוּ קְרִיָּה דְּכִתִּיב (במדבר יט. ט) **"חַטָּאת הִיא," יָשְׁעִי הַמִּשְׁתַּלֶּשֶׁת לְבָעֲזָרָה** בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְפִי שֶׁאֵין יְדוּעַ אֵיזֶה מִתְּשַׁנֵּים יָצָא הַגּוֹרָל לָהּ, וּלְזוֹקֵף שְׁנִיָּהּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה, **וְלִשּׁוּן שֵׁל הוֹרוּת,** חוּט אָדֹם, שֶׁמַּשְׁלִיךְ לְתוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה,